

Sygn. akt II Ca 783/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Stanisław Łęgosz
Sędziowie	SSO Dariusz Mizera SSR del. Lucyna Szafrńska (spr.)
Protokolant	sekr. sądowy Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa M. B.

przeciwko E. B.

o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. z dnia 27 września 2013 roku, sygn. akt III RC 115/12

oddala apelację.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 783/13

UZASADNIENIE

Dnia 27 września 2013 r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim oddalił powództwo M. B. przeciwko E. B. o ustalenie, iż wygasł obowiązek alimentacyjny.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowią następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

Związek małżeński A. B. i M. B. został rozwiązany przez rozwód z winy obu stron mocą wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 22 listopada 2007 roku w sprawie sygn. akt IC 504/05.

W wyroku tym zasądzono alimenty od powoda na rzecz jego córki E. B. w kwocie po 300 złotych miesięcznie.

Powyższe orzeczenie zostało zmienione wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 kwietnia 2008 roku w sprawie sygn. akt I ACa 163/08 w ten sposób, że zasądzone alimenty w kwocie po 300 złotych podwyższono do kwoty po 500 złotych miesięcznie.

Było to ostatecznie orzeczenie, w którym została ustalona wysokość alimentów należnych od M. B. na rzecz E. B..

W pozwie z dnia 2 stycznia 2009 roku M. B. wniósł o obniżenie powyższych alimentów do kwoty po 100 złotych miesięcznie. Powództwo zostało oddalone.

Ponownie w pozwie z dnia 7 kwietnia 2010 roku M. B. wniósł o obniżenie alimentów zasądzonych od niego na rzecz jego córki E. B. z kwoty po 500 złotych do kwoty po 200 złotych miesięcznie poczynając od 1 maja 2010 roku. Powództwo zostało oddalone. Orzeczenie uprawomocniło się 31 marca 2011 roku.

E. B. ma 21 lat. Studiuje na (...)filia w P.(...). na kierunku (...)o specjalności(...). Są to studia stacjonarne. Obowiązek szkolny realizuje bez opóźnienia. Studia są nieodpłatne. Za podręczniki zapłaciła około 200 złotych. Część materiałów do nauki kseruje. Średnio na ten cel wydaje około 50 złotych miesięcznie. Uiszcza składki (...). Do szkoły dojeżdża - co w skali miesiąca stanowi to wydatek rzędu około 200 złotych. Na uczelni ma z reguły zajęcia przez cały dzień. Dlatego też kupuje obiady, które kosztują 5-8 złotych jeden. Ma problemy z cerą - ma trądzik. Systematycznie, raz w miesiącu chodzi na wizyty do lekarza (...)Cena jednej wizyty wynosi 50 złotych. Na leki, w tym maści wydaje około 200 złotych miesięcznie.

Odzież, obuwiu kupuje tylko w razie konieczności. Na środki higieniczne, chemiczne, kosmetyczne wydaje około 100 złotych miesięcznie. Systematycznie korzysta z usług (...).

Od wielu lat nie ma kontaktu z ojcem.

A. B., matka pozwanej jest zarejestrowana jako bezrobotna bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Utrzymuje się z prac dorywczych np. ze sprzedaży owoców.

Uiszcza ona następujące stałe opłaty: czynsz - 360 złotych miesięcznie (przy czym połowa tej opłaty pokrywana jest ze środków (...)w T.M.), gaz-100 złotych miesięcznie, energia elektryczna- 100 złotych miesięcznie.

M. B. ma 48 lat. Z zawodu jest magistrem inżynierem mechanizacji rolnictwa. Jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 2,01 ha. Gospodarstwo to jest ogólnorolne, niespecjalistyczne. Dochód z tego gospodarstwa wyliczony według stawek przeciętnych wynosi 2.449,22 złotych rocznie.

Powód od 1989 roku każdego roku wyjeżdża na kilka lub kilkanaście tygodni do pracy zarobkowej w Norwegii. Jest to praca przy zbieraniu porostów, segregowaniu tych porostów, pakowaniu do torebek.

M. B. leczy się na choroby zwyrodnieniowe kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego, nadczynność tarczycy, gruczolaka prostaty, bóle głowy. Leczy się u lekarza pierwszego kontaktu w T.M.. oraz w poradniach specjalistycznych: (...). Orzeczeniem (...)do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 24 lutego 2011 roku został zaliczony do osób z lekkim stopniem niepełnosprawności. Nie ma prawa do renty inwalidzkiej.

Mieszka w O. koło O.. Mieszka sam w dwuizbowym domu po dziadku .

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił przede wszystkim w oparciu o dokumenty załączone do akt . Sąd pominął przeprowadzenie dowodu z zeznań powoda (mając na uwadze treść art.217 par.2 kpc), uznając , iż jego postawa służyła przedłużeniu postępowania . Wielokrotnie był nieobecny na wyznaczonych terminach rozpraw. Nie przedstawiał zaświadczeń lekarskich od lekarzy sądowych usprawiedliwiających jego nieobecność. Jeżeli już stawał się na terminach rozpraw to zawsze wnosił o ich odroczenie m.in. z uwagi na ból głowy, lub złe samopoczucie.

Sąd Rejonowy zważył , iż podstawą żądania powództwa jest przepis art. 138 k.r.o., zgodnie z którym w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Zmiana wyroku lub umowy, która ma na względzie art. 138 k.r.o. może między innymi polegać na stwierdzeniu ustania obowiązku alimentacyjnego, wobec odpadnięcia jednej z przesłanek uzasadniających ten obowiązek, czy to po stronie

uprawnionej, czy to po stronie zobowiązanej (por. wyrok SN z 21 stycznia 1999 r., I CKN 1292/98, LexPolonica nr 1932386).

Podstawą powództwa z art. 138 k.r.o. może być tylko zmiana stosunków, która nastąpiła nie wcześniej niż po uprawomocnieniu się wyroku zasądającego alimenty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 roku w sprawie I CKN 274/99, niepublikowane).

Zgodnie z art. 138 k.r.o. rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

Niewątpliwie rodzice są zobowiązani do alimentacji osób małoletnich. W stosunku do osób pełnoletnich obowiązek ten istnieje do czasu gdy kontynuuje on naukę, uczy się zawodu- czyni wszystko by móc samodzielnie się utrzymać.

Sąd I instancji wskazał, iż z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że E. B. ma 21 lat. Aktualnie studiuje na (...)Filia w P.(...)Są to studia stacjonarne. Nie miała żadnej przerwy w edukacji. Nie powtarzała żadnej klasy.

Sąd Rejonowy uznał, że od ostatniego ustalenia wysokości alimentów należnych od powoda na rzecz pozwanej (24 kwietnia 2008 roku) na pewno nie zmniejszyły się usprawiedliwione potrzeby pozwanej (co wykazano w stanie faktycznym). Sąd po raz ostatni co do wysokości tych alimentów orzekł wyrokiem z dnia 29 grudnia 2010 roku. Orzeczenie uprawomocniło się 31 marca 2011 roku- mocą wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. w sprawie sygn. akt II Ca 157/11. Od tej daty nie zmieniły się również możliwości zarobkowe i majątkowe powoda. Orzeczenie o niepełnosprawności (stopień lekki „który nie hamuje podjęcia zatrudnienia i daje prawa do uzyskania renty inwalidzkiej), na które powołuje się zainteresowany zostało wydane 24 lutego 2011 roku a więc przed ostatecznym rozstrzygnięciem w poprzedniej sprawie o wysokości przedmiotowych alimentów przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb.

Apelację od wyroku wniósł powód M. B. . Powód zaskarżył wyrok w całości i zarzucił :

- naruszenie przepisów prawa procesowego mogących mieć wpływ na treść orzeczenia a mianowicie art. 217§1 kpc, 227 kpc, 232 kpc, 233 kpc poprzez pomijanie i niedopuszczanie zgłoszonych wniosków dowodowych,
- naruszenie przepisów prawa procesowego art. 328 §2 kpc poprzez pominięcie przez Sąd I instancji w swych rozważaniach przyczyn dlaczego odmówił wiarygodności dowodom przedstawionym przez powoda,
- naruszenie przepisu art. 6 kpc,
- naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki ,
- błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na wydany wyrok a polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji , iż możliwości zarobkowe i stan zdrowia powoda nie uległy pogorszeniu w stosunku do 2007 i 2008 roku, a usprawiedliwione potrzeby pozwanej – dermatolog i stomatolog to 300 zł miesięcznie podczas gdy wymienione poradnie działają bezpłatnie ,
- nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania a mianowicie art. 328 §2 kpc przez nie wyjaśnienie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyczyn dla których Sąd I instancji oddalił powództwo, brak dowodu na uzyskiwanie stypendium przez pozwaną , uzyskiwanego wynagrodzenia za pracę w trakcie ferii letnich.

W uzasadnieniu powód podniósł , iż podjęcie przez pozwaną studiów na kierunku historii to ucieczka przed podjęciem pracy i wymuszenie alimentów. Pozwana może studiować zaocznie i podjąć pracę. Powód ponadto wskazał , iż to pozwana nie stawiała się na posiedzenia sądu, obecna była tylko dwukrotnie . Powód natomiast jak twierdzi nie stawiał się tylko dwukrotnie, dlatego nie zgadza się z twierdzeniem Sądu I instancji jakoby to on przedłużał postępowanie.

W konkluzji powód wniósł o uwzględnienie apelacji i zmianę wyroku poprzez uznanie powództwa .

Ponadto powód wniósł o załączenie nowych dowodów , których nie mógł przedstawić przed Sądem I instancji ze względu na stan zdrowia w tym orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności .

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja i podniesione w niej zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd I instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne w sprawie, dokonał prawidłowej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, zgodnie z dyrektywą art. 233 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu Okręgowego ocena dowodów dokonana przez Sąd merita była przeprowadzona w sposób swobodny , a nie dowolny.

Jeżeli chodzi o roszczenia alimentacyjne względem dziecka, to zgodnie z art. 133 k.r.o., rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Poza powyższym wypadkiem uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku.

Przepisy nie ograniczają w żaden sposób czasowo roszczeń alimentacyjnych dziecka względem rodziców, poza rozgraniczeniem sytuacji, w której dziecko nie jest jeszcze w stanie samo się utrzymać, oraz tej gdy może ono samo się utrzymywać ale pozostaje w niedostatku.

Dorosłe dziecko zatem jest uprawnione do alimentów od rodzica. Przepisy nie określają terminu w jakim ustaje obowiązek alimentacyjny, wskazując jedynie, że obowiązek ten trwa tak długo jak dziecko nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 10.12.1998 roku sygn. akt I CKN 1104/98, nawet jeżeli dorosłe dziecko ma wyuczony zawód i możliwość pracy oraz chce dalej kontynuować naukę, rodzice obowiązani sąłożyć na jego utrzymanie w miarę swoich materialnych możliwości.

Ocenie sądu podlega czy i w jakim zakresie dziecko dołożyło starań w celu przygotowania się do samodzielnego utrzymania. W zasadzie przyjęła się w praktyce linia orzecznictwa, zgodnie z którą w przypadku pobierania nauki na studiach wyższych, górną granicą wieku, do jakiego trwa obowiązek alimentacyjny względem dziecka, to ukończenie 26 roku życia. Po tym okresie jedynie szczególne względy mogą powodować dalsze trwanie obowiązku alimentacyjnego.

Rodzice w myśl art. 133 § 3 k.r.o. mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się. Zgodnie z tym przepisem pełnoletnie dziecko ma obowiązek dążyć do uzyskania samodzielnego utrzymania. Jednakże wygaśnięcie obowiązku dostarczania środków utrzymania następuje dopiero gdy dziecko zostaje należycie przygotowane do samodzielnej egzystencji, co w szczególności w dzisiejszych czasach oznacza uzyskanie odpowiedniego do możliwości dziecka wykształcenia (Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18.09.2001 roku sygn.. akt III SA 974/00).

Należy brać pod uwagę to, czy dziecko wykazuje chęć dalszej nauki oraz czy osobiste zdolności i cechy charakteru pozwalają na kontynuowanie nauki. Przeciwnie stanowisko prowadziłoby do zahamowania, a co najmniej znacznego utrudniania dalszego rozwoju dziecka, poprzez pozbawienie go środków materialnych niezbędnych do kontynuowania nauki po osiągnięciu pełnoletniości – pozostawałoby zatem w sprzeczności ze wspomnianym wyżej obowiązkiem rodzicielskim (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1998 roku, III CKN 217/97, Prok. i Pr. 1998, nr 9, str. 28).

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie może budzić wątpliwości stanowisko Sądu Rejonowego , iż od czasu ustalenia obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanej, po stronie pozwanej nie nastąpiła zmiana w postaci uzyskania przez nią możliwości zarobkowych. Z prawidłowych ustaleń Sądu I instancji wynika , iż E. B.

studiuje w systemie dziennym, nie zaniedbuje studiów, zdaje egzaminy we właściwych terminach. Plan zajęć pozwanej nie pozwala na podjęcie jakiejkolwiek pracy, nie posiada żadnego majątku. Z pewnością jej uzasadnione potrzeby nie mogą być zaspokojone poprzez otrzymywane stypendium w kwocie 260-270 zł miesięcznie. Nie może być uznany za trafny zarzut powoda, że pozwana odnośnie leczenia winna korzystać z usług publicznej służby zdrowia. E. B. jest osobą młodą i ma problemy z trądzikiem. Biorąc pod uwagę znaną wszystkim sytuację związaną z dostępem do publicznej służby zdrowia, długim oczekiwaniem na wizyty u specjalisty, nie można zarzucić pozwanej, iż korzysta z prywatnych wizyt lekarskich.

Z tych powodów obowiązek powoda dalszego dostarczania środków utrzymania na rzecz córki nie ustaje.

Podkreślenia wymaga, że powód nie wykazał, iż nie jest w stanie w żadnym stopniu do realizacji obowiązku alimentacyjnego względem córki. Złożone przez niego dokumenty nie potwierdzają tego, że nie może wykonywać jakiejkolwiek pracy ze względu na stan zdrowia. Z decyzji o orzeczeniu o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym (k. 182) nie wynika, że nie może on w ogóle pracować. Poza tym powód posiada majątek, pracował dorywczo za granicą. Zaznaczyć należy, iż w toku jest sprawa o podział majątku wspólnego jego oraz byłej małżonki.

W tym zakresie również należy podzielić ustalenia Sądu Rejonowego w przedmiocie sytuacji majątkowej stron. Ustalenia te znajdują bowiem oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i nie zostały skutecznie podważone przez powoda. W kontekście zarzutów powoda przypomnieć należy, iż Sąd czynił ustalenia w oparciu o wszystkie zebrane w sprawie dowody. Dowód z przesłuchania stron jest dowodem ostatecznym i przeprowadzonym w sytuacji, gdy po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały nie wyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Jeśli zebrany w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych, Sąd nie jest zobligowany do przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron. Wskazać przy tym należy, że powód nie stawiał się na terminy rozpraw kiedy możliwe było jego przesłuchanie co przedłużało postępowanie. W konsekwencji Sąd Rejonowy odstąpił od jego przesłuchania, również wobec licznych dokumentów złożonych przez powoda do akt sprawy. Chybione są twierdzenia powoda jakoby tylko dwa razy nie stawiał się na rozprawie. Z dokładnej analizy akt sprawy wynika, iż był nieobecny czterokrotnie. Ponadto dwa razy co prawda stawiał się, lecz wniósł o odroczenie rozprawy z uwagi na zły stan zdrowia.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości, iż od daty ostatniego orzekania w przedmiocie alimentów (wyrok z 29 grudnia 2010 roku, który uprawomocnił się 31 marca 2011 roku) nie nastąpiła zmiana stosunków po żadnej ze stron, która mogłaby doprowadzić do obniżenia obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanej a tym bardziej do jego wygaśnięcia (art. 138 k.r.o.). Sytuacja powoda nie jest najlepsza ale Sąd Okręgowy miał na względzie, iż rodzice zobowiązani są do dzielenia się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami, w sytuacji gdy dziecko nie jest zdolne do samodzielnego zaspokojenia swoich usprawiedliwionych potrzeb.

Na marginesie należy wskazać, iż postępowanie apelacyjne w niniejszej sprawie nie jest właściwe do rozpoznania zarzutu powoda, co do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Na oryginale właściwe podpisy